

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתע"ב

ערב שבת קודש

פרשת מצורע

ד' בניסן ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בניסן ה'תשע"א – י"א בניסן ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בניסן	הלי דעות פרק ו-ז. הלי תלמוד תורה.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי כלים פרק ג.	מל"ת רנו. שא. דש. שה.
ש"ק	ה' בניסן	פרק ב-ד.	פרק ד.	מ"ע יא.
א'	ו' בניסן	פרק ה-ז.	פרק ה.	מ"ע רט.
ב'	ז' בניסן	הלי עבודת כוכבים וחקותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מל"ת י. מז. ס. ו. ה. ב. ג. ד. טו. מ"ע קפו. מל"ת כג. כד.
ג'	ח' בניסן	פרק ד-ו.	פרק ז.	מל"ת טז. יז. יח. יט. כ. כא. כו. כח. כז. כט. יד. ח. ט. ז.
ד'	ט' בניסן	פרק ז-ט.	פרק ח.	מל"ת יא. יב. יג. מ"ע קפה. מל"ת כה. כב. מח. נ. נא. ל. לג. לא. לב.
ה'	י' בניסן	פרק י-יב.	פרק ט.	מל"ת לה. לח. לו. לז. לד. מג. מד. מ. לט. מא. מה. קעא.
ו'	י"א בניסן	הלי תשובה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק י.	מ"ע עג.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', ד' בניסן	4.17	5.08	5.30	6.28	9.30	12.43	1.15	7.04.5	7.29
ש"ק, ה' בניסן	4.15	5.06	5.29	6.27	9.30	12.43	1.15	7.05.2	7.30
א', ו' בניסן	4.14	5.05	5.27	6.26	9.29	12.43	1.14	7.05.9	7.30
ב', ז' בניסן	4.12	5.03	5.26	6.25	9.28	12.42	1.14	7.06.5	7.31
ג', ח' בניסן	4.10	5.02	5.25	6.24	9.27	12.42	1.14	7.07.2	7.32
ד', ט' בניסן	4.09	5.01	5.23	6.22	9.27	12.42	1.14	7.07.9	7.33
ה', י' בניסן	4.07	4.59	5.22	6.21	9.26	12.41	1.14	7.08.6	7.33
ו', י"א בניסן	4.06	4.58	5.21	6.20	9.25	12.41	1.14	7.09.3	7.34

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטפין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
מצורע	6:27	7:41	6:43	7:43	6:34	7:43	6:45	7:43
אחרי-מות	6:32	7:46	6:47	7:49	6:39	7:49	6:49	7:48

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מ"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

טהרת מקצת הגוף מעלה את כולו

העצה ל"מים רבים" של הלעומת-זה - היא האהבה בבחינת "מים רבים" דקדושה • לטהרה זו, כמו ביציאה מן המקווה, די באובר קטן שיצא, ונטהר, אלא שיש דברים שלא די להם בטהרה במים כי אם באש • וההוראה הנפלאה: כאשר חלק מבני-ישראל שאינם במצב של "טבילה באש", מרבים לקיים מצוות מתוך הרחבה, מועיל הדבר לכלל-ישראל, להיגאל ולהיטהר מכל העניינים בלתי-רצויים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

- ירושה דייקא, שבשביל זה אין צורך בענייני מעלות, שהרי אפילו מי שאין לו מעלות שבשכל, אין לו מעלות שבלב, ואין לו מעלות שברגל, הרי גם הוא "יורש", ולכן יורש את כל הון אביו, הון יקר ועתק, להיותו בנו של הקב"ה, כמו שכתוב על כל אחד ואחד מישראל "בנים אתם לה' אלקיכם"⁸ - ירושה מאברהם, אשר, "אחד היה אברהם"⁹, "שהקריא . . לשמו של הקב"ה"¹⁰, כמו שכתוב¹¹ "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", היינו, שפרסם והחדיר אחרות ה' בכל עניני העולם, לידע, שהקב"ה הוא לא רק "א-ל (של) העולם", אלא "א-ל עולם"¹², היינו, שאין מציאות של עולם, אלא מציאותו של ה"א-ל" היא כל מציאות העולם, ועליו אומר הקב"ה "כי ידעתי גו' אשר יצוה

א. על הפסוק¹ "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה", איתא במדרש² ונתבאר בארוכה בדרושי רבינו הזקן³ עד לדרושי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל השמחה⁴, ש"מים רבים" קאי על עניני עולם הזה, שיכולים להיות בבחינת "מים הזידונים"⁵, רחמנא-ליצלן, לשטוף יהודי עם נפשו האלקית, שתמורת דביקותה בה', "אתם הרבקים בה' אלקיכם" שעל-ידי זה "חיים כולכם היום"⁶, תישטף למקום אחר שהוא היפך רשות הקרושה.

ועל זה מבטיח הקב"ה ש"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" - האהבה המסותרת שהיא ירושה לנו מאבותינו (כמבואר בתניא⁷),

(1) שה"ש ח, ז.

(2) ראה שהש"ר עה"פ.

(3) תו"א ר"פ נח.

(4) סה"מ תש"ז ע' 214 ואילך.

(5) תהלים קכד, ה.

(6) ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"נ ספל"ד.

(7) רפי"ח.

(8) פ' ראה יד, א.

(9) יחזקאל לג, כד.

(10) סוטה יו"ד, רע"ב.

(11) וירא כא, לג.

(12) ראה לקו"ת תבוא מב, ד. מג, ג. ובכ"מ.

כלל להתעסקות בענייני העולם, וכידוע סיפור הגמרא²¹ ש"חבשוהו" ל"יצרא דעבירה", "ובעו ביעתא בת יומא לחולה . . ולא אשתכח".
וזהו גם מה שמבאר רבינו הזקן³ בנוגע למי המבול ששטפו את כל העולם מהמעמד ומצב של "מלאה הארץ חמס"²² - "שהוא כדוגמת המקוה . . שהיא מטהרת", וכדאיתא במסכת זבחים²³ שארץ ישראל נקראת "ארץ לא מטהורה"²⁴, כיון שלא ירד בה המבול.

ג. והנה, פעולת המקוה לשטוף ולהסיר את העניינים הבלתי־רצויים היא - לאחרי שמטביל במים את כל מציאותו, אפילו שערו, כדרשת חז"ל²⁵ "ורחץ את כל בשרו"²⁶, את הטפל לבשרו, וזהו שער".

ומשמע מדברי הרמב"ם²⁷ ש"אין הטמא נטהר אלא בעלייתו מהמקוה, לא בעודו בתוך המקוה".
ומובן הנפקא־מינה לדינא - אם נגע בדבר טהרה שנמצא במקוה קודם שיצא מן המקוה.

אמנם, יש חילוק בין פעולת הטבילה במקוה לטהרה בעלייתו מהמקוה - שכדי שהטבילה במקוה תפעל פעולתה צריך להטביל בה את כל ענייניו, אפילו שערו הטפל לבשרו; אבל בשביל גמר הטהרה בעלייתו מהמקוה, אין צורך להמתין עד לעלייתו מהמקוה בכל אבריו, אלא כיון שעלה מקצתו מן המים, אפילו באבר קטן, אזי נטהר.

ד. ועל דרך זה מובן גם בנוגע לטבילה באש: איתא בגמרא במסכת סנהדרין²⁸ ש"עיקר טבילותא בנורא הוא", וכפי שמצינו שאש מטהר אפילו כלי חרס שאין להם תקנה על־ידי טבילה במים, אלא "שבירתן היא טהרתן"²⁹ - שכאשר

את בניו ואת ביתו אחריו ושמר דרך הוי"¹³, היינו, שאברהם מסר לבניו וביתו אחריו שיעשו "דרך" שבה יומשך "הוי" בכל ענייניהם ובחלקם בעולם - שהרי בריאת העולם היא "בשביל ישראל שנקראו ראשית"¹⁴, וכתב¹⁵ "יצב גבולות עמים למספר בני־ישראל", כך, שכל חלק בעולם שייך למישהו מבני־ישראל, שמוצאו מאברהם, ש"יצוה את בניו ואת ביתו אחריו" עד סוף כל הדורות לעשות "דרך הוי" אפילו במדבר.

ולכן, מבלי הבט על מעמדו ומצבו בגלוי, מקבל הוא בירושה מאברהם את האהבה המסותרת, שהיא שורש לכל רמ"ח מצוות עשה (כמו שכתוב ב"פירוש" על הרמב"ם¹⁶, ומבואר בארוכה בתניא¹⁷), שבהם נכללת גם מצות יראת ה' (ובלשון התניא⁷ ש"נכלל בה גם דחילו") שהיא שורש לכל שס"ה מצוות לא תעשה, ונמצא, שאהבה היא כוללת והיא היסוד לכל תרי"ג מצוות.

ועל זה נאמר "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", שאפילו כשישנם "מים רבים", ואינו רואה כיצד יוכל להינצל מהם - אזי "הקב"ה עוזרו", וסוף כל סוף "יכול לו", כיון שישנה ההבטחה שכל ידח ממנו נדח¹⁸.

ב. הסיבה לכך שישנם "מים רבים" בלעומת זה, היא, מפני שעניין זה ישנו תחילה בצד הטוב: רבינו הזקן מבאר¹⁹ ש"מים רבים" - קאי על האהבה רבה וקדושה, שהיא שוטפת את האהבה דלעומת־זה, אהבות זרות לענייני העולם, לא מבעי עניינים שלא בהיתר, אלא גם כל צרכי האדם שבהיתר.

וכיון שבנוגע לענייני הקליפה דלעומת־זה נאמר²⁰ "קץ שם לחושך" - שוטפת האהבה רבה וקדושה ("מים רבים") את האהבה דלעומת זה, ובמילא **מתבטלת** ההמשכה לכל ענייני העולם, שהרי לולי האהבה והחשק והתשוקה לענייני העולם אין מקום

21 יומא סט, ב. וש"נ.

22 נח ו, יג.

23 קיג, א.

24 יחזקאל כב, כד.

25 עירובין ד, ב.

26 מצרע טו, טז.

27 ראה כס"מ הל' שאר אבה"ט ספ"ו. וראה גם תו"מ ח"ח

ע' 164. ע' 188. וש"נ.

28 לט, סע"א.

29 כלים רפ"ב.

13 וירא יח, יט.

14 פרש"י ר"פ בראשית.

15 האזינו לב, ח.

16 הל' יסוה"ת רפ"ב.

17 פ"ד.

18 ראה תניא ספל"ט. הל' ת"ת לארה"ז פ"ד סה"ג.

19 ראה תו"א תולדות יח, ב.

20 איוב כח, ג.

וכל העניינים שאינם טוב הנראה והנגלה - הוא עניין "עיקר טבילותא בנורא", שעל-ידי זה נעשה כפרה וקינוח וטהרה מכל עניינים בלתי-רצויים בכל הקומה שלימה של כללות בני-ישראל.

ועל זה מספיקה היציאה והעלייה מ"טבילותא דנורא" אצל חלק מבני-ישראל, שעל-ידי זה פועלים את הגאולה מהעניינים הבלתי-רצויים בכללות קומת בני-ישראל בכל מקום שהם.

והיינו, שכאשר בני-ישראל מראים באיזה מקום שהוא שבטלה הטבילה במים ו"טבילותא בנורא", ומתעסקים בחינוך על טהרת הקודש, ולומדים תורה בהרחבה גדולה, כאילו אין עולם המבלבל, מעלים ומסתיר, ואפילו לא עולם המורד ומגדיר - אזי בכוחם להוציא את כל הגוף, כל האברים של הקומה שלימה דבני-ישראל, מן המים או מן האש, שגם הם יעמדו במקום של אור ומרחב, ללא מדידות והגבלות, ועל אחת כמה וכמה ללא עניינים המבלבלים, מעלימים ומסתירים.

ובעניין זה לא נוגע הפסק-דין למעלה, שהרי תורה "לא בשמים היא"³⁹, אלא יש צורך בפסק-דין על-ידי בית-דין של מטה, ובאופן שיהיה ניכר למטה בארץ, וכדברי הירושלמי⁴⁰ על הפסוק⁴¹ "לא-ל גומר עלי", שעל-ידי פסק-דין של בית-דין משנתית מציאות העולם בכוח התורה.

ולכן, כאשר יהודי מתעקש ומרעיש ופוסק, שכיון שחלק מבני-ישראל יצאו כבר מ"טבילותא דנורא" ונמצאים כבר בקרן אורה, וכל ישראל ערבים זה בזה, ובמילא נפעל כבר עניין הטבילה, שהוא עניין הגאולה, בכל האברים של הקומה שלימה - אזי בכוח התורה נפעל עניין "לא-ל גומר עלי", שכל בני-ישראל בכל מקום שהם יצאו מכל הגזירות על עניני תורה ומצות, ותהיה אצלם ההנהגה של "בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"⁴², ועל-ידי זה יצאו גם בגשמיות מן המיצר אל המרחב, בחסד וברחמים, ובקרוב ממש.

(מהתוועדות י"ג תמוז ה'תשי"ט).

תורת-מנחם כרך כו עמ' 106-110 - בלתי מוגה)

39) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

40) כתובות פ"א ה"ב. וש"נ.

41) תהלים נז, ג.

42) ר"פ בחוקותי.

מחזירו לכבשן, אזי נעשה טהור, כיון שפנים חרשות באו לכאן³⁰.

וענינו בעבודת האדם - שלהיותו "עפר מן האדמה"³¹, הרי הוא בדוגמת כלי חרס - שיש עניינים שמועילה להם טבילה במים, ויש עניינים שאין מועילה להם טבילה במים, אבל מועילה להם טבילה בנורא - שהוא עניין תשובה מאהבה רבה כרשפי אש, כמבואר בתניא³² שעל-ידי זה "זדונות נעשו לו כזכיות"³³, שאז הנה פנים חרשות באו לכאן, "איני אותו האיש שעשה אותן המעשים"³⁴, שלכן "חטא גמור הוא לומר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים"³⁵.

כלומר: האיסור לומר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים הוא אמנם גם בתשובה מיראה, שזדונות נעשו לו כשגגות³², אבל, איסור זה הוא "בכלל הונית דברים שהזיהרה תורה עליה, שנאמר³⁶ ולא תוננו איש את אחיו"³⁷; ואילו פנימיות העניין שבזה, לפי שפנים חרשות באו לכאן - הרי זה בתשובה מאהבה (כרשפי אש) דווקא, בדוגמת כלי חרס שהחזירו לכבשן ונעשה כלי חדש.

וגם הטהרה שעל-ידי "טבילותא בנורא" היא באופן שמיד כשמתחיל לצאת מן האש (כמו בעלייתו מן המים), אפילו באבר קטן, הרי זה פועל כבר עניין של טהרה - גאולה - מכל העניינים הבלתי-רצויים בכל הקומה שלימה.

ה. וזהו גם הביאור בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר באחת מהתוועדותיו בדברו אודות המאסר והגאולה, שכדי לעזור לאחינו בני-ישראל שנמצאים תחת הגזירה, הנה אותם מבני-ישראל שנמצאים במקומות שאין בהם גזירות ואיומים, צריכים להרבות בענייני תורה ומצות³⁸: כללות הגזירות על לימוד התורה, עניין הייסורים

30) ראה תוד"ה התורה - פסחים ל, ב. תוד"ה אלא - זבחים צו, א.

31) בראשית ב, ז.

32) פ"ז.

33) יומא פו, ב.

34) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ד.

35) ב"מ נח, ב. רמב"ם שם ספ"ז.

36) בהר כה, יד.

37) רמב"ם שם - מב"מ שם.

38) ראה שה"מ תרפ"ט ס"ע 113 ואילך.

ברגע אחד עוברים מגלות לגאולה

בתקופה זו הכול למעלה ממדידה והגבלה

למרות שביאת משיח צדקנו היתה יכולה להיות ברגע שלאחרי החורבן, הרי מובן שכאשר נמצאים בסוף זמן הגלות, בעקבתא דמשיחא, כדור שהוא בבחינת "מאסף לכל המחנות" ביחס לכל הדורות - הרי זה זמן מסוגל ומוכשר ביותר לביאת משיח צדקנו.

ועל-פי זה מובן שכאשר יהודי מתבונן בעובדה שהוא נמצא בתקופה דעקבתא דמשיחא - הרי התבוננות זו פועלת עליו להוסיף בכל העניינים הקשורים עם ביאת משיח צדקנו, שזוהי כללות העבודה דקיום התורה ומצוותיה.

וכאשר יהודי מוסיף בעבודתו הפרטית, ועד שפועל את הגאולה הפרטית שלו - הנה על-ידי זה נפעלת הגאולה הכללית דכללות ישראל, כמבואר באגרת-הקודש (ס"ד) שהגאולה הפרטית דכל אחד ואחד מישראל קשורה עם הגאולה הכללית דכללות ישראל.

ובעצם - מפורש הדבר בגמרא (סנהדרין צח,א): "אימת אתי משיח . . . היום אם בקולו תשמעו", היינו, שעל-ידי כללות העניין ד"בקולו תשמעו" (קיום התורה ומצוות על-ידי כל אחד ואחד מישראל) זוכים לביאת משיח צדקנו.

וכאשר יהודי שואל: כיצד מדברים עמו אודות פעולות הקשורות לביאת משיח צדקנו - הרי ביחס לעניין זה הוא "תינוק קטן" בלבד, כי זה עתה התחילו לדבר עמו אודות ביאת משיח צדקנו?!

הנה על זה אומרים לו - היות שנמצאים אנו בתקופה דביאת משיח ("מ'געפינט זיך אין משיח'ס צייטן") וכדיוק המפרשים אודות לשון הגמרא "עקבות משיחא", ולא "עקבות הגלות", היינו, למרות שמדברים אודות סוף זמן הגלות, נקראת תקופה זו בשם "עקבתא משיחא" - הרי כל העניינים נעשים באופן שלמעלה ממדידה והגבלה לגמרי, ולכן, מדברים עמו אודות ביאת משיח צדקנו (למרות היותו "תינוק קטן" בעניין זה).

וכמוכן שהמעבר מגלות לגאולה נעשה ברגע אחד - שהרי אמרו חז"ל בנוגע לגאולה דיציאת מצרים, שכאשר "הגיע הקץ לא עיכבן המקום אפילו כהרף עין", ומאחר שעניין זה מובא בפירוש רש"י על התורה (בא יב,א), מובן, שהפירוש דבבר הוא כפשוטו - שהגאולה היתה תיכף ומיד, ולא היו צריכים להמתין אפילו "כהרף עין" (משך זמן הכי קטן)!

וכללות עניין הגאולה שייך לכל אחד ואחד מישראל - כמדובר כמה פעמים שהיות והגאולה העתידה תהיה "כימי צאתך מארץ מצרים", הנה כשם שהגאולה דיציאת מצרים היתה בנוגע לכל בני-ישראל ממש, ועד שאפילו יהודי אחד לא נשאר בגלות מצרים, כמו כן יהיה בגאולה העתידה (כאשר "אראנו נפלאות"), שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות...

אבל בעניין זה גופא - צריכים להשתדל שהדבר ייעשה בזריזות, ויפה שעה אחת קודם, היינו, לא רק "שעה" הכוללת ישישים דקות, אלא "שעה" מלשון הפנה ("אָ קער"), שעניין זה נעשה בחלק הכי קטן שבעניין הזמן.

(משיחת אחרון-של-פסח ה'תשמ"ב; התוועדויות ה'תשמ"ב, כרך ג, עמ' 1289-1288 - בלתי מוגה)

שבתות למנוחה

לצד מערכות ציבוריות על שמירת השבת וצביונה עודד הרבי גם פעולות של יחידים • עודד יהודי במרוקו בעקבות פרסום זמני כניסת השבת • "מעולם לא היתה כזאת אשר חרדים לדבר ה' ייכשלו בסיטוניות במצווה ששקולה כנגד כל המצוות, ודווקא בפרהסיא..." - כתב הרבי בכאב על נסיעת אוניות ישראליות בשבת • מה טוב לקריאה בשבת, ומה התיקון למי שנכשל בהלכותיה • רשימה שנייה

יורדי הים באניות

אחד האישים שנתבקש לעסוק בשליחות הרבי במאבק שניהל מאז שנת תשי"ד, נגד נסיעת אניות ישראליות בשבת, היה הרב עזריאל זליג סלונים, מראשי עסקני חב"ד בארץ־הקודש.

בט' שבט תשי"ז (מובא ב'עבר מלך' עמ' 278) כותב לו הרבי:

מובן שמהנכון להתראות עם הרב מטשעבין שליט"א בדבר האוניות (לא בתור שליחות ממני, כי אם כאחד מראשי אנ"ש היודע מהתעסקותי בזה ועד כמה נוגע הדבר וכו'). (ואפשר גם עם הרב [=משולם] ראטה שי' [=בעל מח"ס שו"ת קול מבשר], שראיתי בספרו שאוסר בהנ"ל). אבל מכמה טעמים אין מקום לכתיבתי אליו...

לא ארכו הימים והרב אליהו קווינט (מזכירו של הרבי) הודיע לרב סלונים כי בחוברת 'אור המזרח' מחדש טבת תשי"ז התפרסמה חוות דעת הלכתית של הגאון רבי צבי פסח פראנק, רבה של ירושלים, כי אין איסור לנסוע באניות ישראליות בשבת. ומכיוון שזהו בניגוד למה שמסר הרב סלונים בשמו של הרב פראנק, על כן "מטובו להשתדל לברר אמיתות הדברים". בינתיים חלה הרב סלונים ולא היה יכול לעשות בזה דבר.

בעקבות מבצע נש"ק

פעם אחת סיפר הרבי בהתוועדות כיצד השפיע נר שבת אחד על משפחה שלמה (ש"פ נשא תשל"ו):

היתה ילדה בקיבוץ שפעלו עליה שתדליק נר שבת, וכיון שההורים לא יכלו למנוע אותה מכך - הניחו לה להדליק את הנר. בעקבות כך הפסיקו ההורים להביט בטלוויזיה באותו מקום בו דלק הנר. לאחר־מכן הכשירו את מטבחם עד שהפכו את כל הבית לבית יהודי...

למר דוד בן־שושן מקזבלנקה מרוקו כתב הרבי בט"ז אדר תשל"ב (אגרות קודש כרך זך עמ' שנז):

מזמן לזמן מקבל אני ידיעות אודותיו ופעולותיו, ולאחרונה גם הבשורה הטובה שהנהיגו להודיע בעיתון על דבר זמן הדלקת הנרות בערב שבת קודש ומוצאי שבת.

ובודאי לדכותיה לא נצרף להסביר גודל זכות הרבים בכלל, ובפרט בנוגע למצוות שמירת שבת, וכמבואר בכמה מקומות בתורתנו הקדושה גודל ענין שמירת שבת, שהיא מקור הברכה לכל ימי השבוע, ואת אומרת שנוגע לכל חיי היהודי.

הבהרה של הרב פראנק

ביום כ' סיון תשי"ז כתב מזכירו הראשי של הרבי, הרה"ח ר' חמ"א חודוקוב, אל הרה"ח ר' יהוסף גדליה רלב"ג (חתנו של הרב סלונים, שהיה גם קרוב משפחתו של הרב פראנק):

"ממקום אחד המעוניין להסית את העולם שלא ימנעו מלנסוע באוניות ישראליות הנוסעות בשבת, מפיצים העתקה של המוסגר פה, שאחד קיבל בשעתו מהרה"ג וכו' הרצ"פ שי' פראנק [=כנראה מה שפורסם ב'אור המזרח' הנ"ל] ולמרות זה שכפי הנראה המכתב הנ"ל נכתב הוא כלפני ג' שנים... בזמן שעוד טרם נתברר כל צרכו דרך ואופן הנסיעות הכרוכות עם חילול שבת וכו'.

"ואין נראה בפירוש ששימש זה בכלל בתור מענה בעניין הנסיעה בשבת קודש. וכיחוד שגם מפרסמי המכתב כותבים שהיה זה מענה אודות נסיעה מחיפה לאירופה, היינו במרחק שאפשר להגיע בפחות משבוע, מבלי שיצטרכו כלל לנסוע בשבת. אף-על-פי-כן משתדלים הם בזה, שמראים רק עצם המכתב, להוסיף דברים כפי שעולה על לבם, ולקרר את אלו שרוצים להיזהר מחילול שבת והחרדים לדבר ה' (על-ידי זה שאומרים שהרב פראנק נתן היתר גמור)".

הרב חודוקוב הורה לרב רלב"ג להתייעץ עם חותנו, הרב סלונים, באיזה אופן אפשר לקבל כתב מפורש מהרב פראנק "שלא ניתן שום היתר, ושלא ישתמשו באיזה מכתבים שהם וכדומה, שמנצלים אותם להחטיא את הרבים, ולגרום להם חילול שבת קודש וחילול השם ברבים".

ואכן, לפי עצת הרב סלונים ביקרו הרב רלב"ג והרה"ג הרה"ח ר' שמריהו ששונקין (אב"ד באטום) אצל הרב פראנק, וביום ג' תמוז מסר להם מכתב בכתב ידו, כדלקמן:

"נדרשתי חוות דעתי על תוכן מכתבי מיום כ' סיון תשי"ד. בזאת הנני מודיע, כי אחרי עבור שנים הרבה, מילתא מני אזדא ולא רמיא עלי לזכור נימוקים, ובאיזה נסיבות מסרתי מכתב זה. מי כעמך ישראל ובפרט בין חרדי ירושלים שיש ביניהם השואלים גם על ימי החול אם יש בנסיעה משום מסייע ידי עוברי עברה. ולכן אין רשות להשתמש

במכתבי זה בתור היתר כללי לכל דורש, כי זה דורש עיון רב ובהשתתפות גדולי תורה ויראה. ובזה באתי עה"ח [=על החתום] צבי פסח פראנק".
ביום י"ג תמוז תשי"ז כותב הרבי לרב יוסף-מנחם וינשטוק:

במה שכתב אודות נסיעת האוניות בשבת, כדאי שייבקש את שאר בשרי הרב[ב] הח[סיד] וכו' ר['] [עזריאל] ז[עליג] סלונים שי', להראותו הנמצא אצלו העתק מכתבי בתיאור הפלגת אוניות בימינו אלה, שמשם יונח גודל ההבהרה שבדבר וחשכת הגלות, שלמרות שאיסור ברור הוא ואין כל מקום לספק מעלימים עין וכו' וד"ל, וכמו שכתבתי לאחד שמעולם לא היתה כזאת, אשר חרדים לדבר ה' יכשלו בסיטוניות במצוה ששקולה כנגד כל המצוות, ודוקא בפרהסיא ודוקא בשם כלל-ישראל. ולא עוד אלא שמלבישים זה בלבוש דחיבת הארץ וכו' וכו'. וקשה להאריך בדבר המכאיב עד כדי הבהרה.

שליחות דחופה אל הרבי מגור

פרשת האוניות נמשכה עוד שנים רבות. בו' כסלו תש"כ מקבל הרב סלונים מברק ממזכירות הרבי, וזה לשונו:

נתפשטה שמועה שהאדמו"ר מגור [=בעל ה"בית ישראל" צוק"ל] בירך הבחור זכריהו קאכען דכאן, על-ידי האב בירושלים, לנסיעה מכאן באניה ישראלית בשבת, ואפילו השתדל עבורו לכרטיס מוזל. וכמוכן שזה מתפרש שהאדמו"ר מגור מתיר ובפשיטות נסיעות אלו. האניה מפליגה ביום החמישי, ובאם לא יבריקו מגור לקאכען להמנע מהנסיעה, מובנות התוצאות. בבקשה תיכף לברר העניין, ולהשתדל, ולהבריק התוצאות. הרב סלונים הזדרז ורץ מיד אל האדמו"ר מגור. זו היתה אי-הבנה שנתבהרה, והעניין סודר.

חובת הרב לעורר

בהזדמנות מסוימת התבטא הרבי (לפי שיחות קודש תשל"ד כרך ב' עמ' 126):
תפקידו של רב לעורר את מושפעיו בעל-הבתים שבקהילתו לעשות תשובה לשמור שבת להניח

המעשים נעשים על־ידי יהודי, כדי לקשרו עם מקורו: אכילתו בשונה מאחרים, הנהגתו בענייני מסחר שונה מאחרים, וכן הלאה. במיוחד כשמוגיע יום שבת ויום טוב, אז הנהגת היום כולו שונה מיום אחר בשנה, ולא כאצל שאר האומות שההבדל מתבטא בכך שאר הימים הם ימי עבודה ויום זה הוא יום מנוחה, אלא כפי שיהודים קוראים לזה: ימי חול וימי שבת ויום־טוב, זאת אומרת, ימים קדושים בניגוד לענייני חול, כאשר המנוחה היא רק פרט ותוצאה של הקדושה...

מה לומדים וקוראים בשבת

"לשאלתה אודות לימוד וקריאה ביום השבת קודש. המתאים ביותר: פרשת השבוע, מדרש על הפרשה, הלכות שבת. כמה מאלה נעתקו גם לאנגלית..." - כתב הרבי בשנת תשכ"ה (אגרות־קודש כרך כג עמ' תטו).

בין העצות שהרבי העניק לאנשים או נשים שנכשלו בחילול שבת ופנו לרבי בבקשה לקבלת תיקון, אנו מוצאים כמה דברים ('אוצר סגולות הרבי', למברג, עמ' 189): לימוד הלכות שבת (בקיאות לפחות בהלכות הנוגעות לפועל); החלטה תקיפה להיזהר להבא בשמירת שבת וענייניה בתכלית; צדקה בערב שבת (כסכום הגימטרייה של שבת - 702 מטבעות); לימוד התורה בכלל ולימוד החסידות בשבת.

תפלין וללמוד תורה וכו'. ועל חששותיו שמא דבריו לא ישאו־חן בעיני הבעלי בתים ותחסר פרנסתו - עליו לדעת כי הפרנסה באה מה', וכשמדובר בדברים של פיקוח־נפשות אין מקום לשיקולים אחרים! "כשנמצאים במקום מסויים - אמר הרבי לתלמידים השלוחים לאוסטרליה טרם נסיעתם לשליחות ('ספר השליחות', קה"ת תשמ"ז, עמ' 515) - יש לפעול שם בנוגע לחינוך הילדים, שמירת שבת וכיוצא־בזה".

הרבי המשיך:

ואף שלכאורה הרי זה עניין צדדי [=ביחס לתפקיד העיקרי של לימוד התורה] מצוות "הוכח תוכיח את עמיתך", אך כנ"ל, בכוחה של התורה לפעול שיהיה זה דבר עיקרי בפני עצמו. ואם־כן יש לעשות זאת "אליבא דנפשיה", וכמו שכתוב בתניא... ועד בתכלית השלימות בעבודה.

לבטא הקדושה במעשה

אשה מפורסמת יוצאת ברית־המועצות, קיבלה ביו"ד אדר א' תש"ל את מענה הרבי (תרגום מאירידיש - אגרות־קודש כרך כו עמ' שכח־ט): עם החשיבות העליונה של לב יהודי ורגש יהודי הנובעים מן הנשמה היהודית, על הדברים לבוא לידי ביטוי במעשים בפועל כשם שהחיים עצמם באים לידי ביטוי כל יום וכל היום, כך צריך להיות ניכר במעשים היום־יומיים של האדם שהוא יהודי,

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו־כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת מצורע

פרשת מצורע

פרשתנו עוסקת בדיני טהרתו של המצורע, ולמרות זאת שם הפרשה הוא - "מצורע".
 כי הנגעים אינם עונש בלבד על עוון לשון הרע; הם נועדו גם לתקן את העוון ולהחזיר את האדם בתשובה. והדבר נרמז בכך שפרשת טהרת המצורע נקראת "מצורע": טהרתו ותיקונו של המצורע מתחילים כבר עם הופעת הנגע.
 זו גם הסיבה שקוראים לפרשה "מצורע" ולא "ביום טהרתו" (כפי שקראו לה הרס"ג, הרמב"ם, ועוד), כדי להצביע על כך שהטהרה מתחילה ב"מצורע" עצמו.
 (לקוטי שיחות כרך כב, עמ' 71)

זאת תהיה תורת המצורע (יד, ב)

הפסוק מדייק "תורת המצורע", ולא "טהרת המצורע" (וכיוצא בזה), ללמדנו שרק התורה מסוגלת לטהר טומאת צרעת. הטעם לכך:
 א) סיבת הנגעים היא דיבור אסור (לשון הרע); והתורה, שהיא דבר ה', מבטלת ומתקנת דיבור זה.
 ב) התורה, שניתנה בעצרת, מתקנת את טומאת הצרעת.
 (והרי ביאור הקשר בין "עצרת" ו"צרעת" - הראשון הוא "עצירה" דקדושה והאחרון "עצירה" דקליפה.
 עצרת - אדם מונע ועוצר את עצמו מדברים אסורים. צרעת - במקום הנגע נעצרת ומתעכבת התפשטות הדם, ש"הוא הנפש").
 ג) התורה, שעליה נאמר (ברכה לג) "מימינו אש דת למו", מבטלת טומאה זו, ככתוב (בשלח טו) "ימינוך ה' תרעץ אויב".

(אור התורה ויקרא עמ' עז)

והובא אל הכהן. ויצא הכהן אל מחוץ למחנה (יד, ב-ג)

"והובא אל הכהן" - בסופו של דבר כל יהודי יחזור אל הקב"ה, שנקרא כהן, כמאמר רז"ל (ויק"ר פט"ו).
 "אמר הקב"ה אנא כהנא". והדרך להביא לכך היא
 "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה" - יש לצאת בשליחותו של הקב"ה לכל יהודי באשר הוא שם ולקרבו אל אביו שבשמים.

(משיחת ש"פ תזריע תשל"ו)

ואם דל הוא ואין ידו משגת (יד, כא)

עני שאמר קרבנו של מצורע זה עלי, והיה המצורע עשיר - הרי זה מביא על־ידו קרבן עשיר (ערכין יז)

הלכה זו קובעת שעני המבקש לעזור לחברו העשיר מתחייב להביא קרבן עשיר (למרות שאם הוא עצמו היה מצורע לא היה מביא אלא קרבן עני), היינו שהתורה עושה את העני הזה ל'עשיר'.

ניתן להסביר את הדבר בעזרת הסיפור הבא:

כאשר הדפיסו לראשונה בארצות-הברית את 'שאלות ותשובות הצמח צדק', הציע הרבי הריי"צ ליהודי אחד לקבל עליו לכסות את הוצאות ההדפסה. למרות שהאיש לא היה יכול לעמוד בהוצאה זו, הסכים לכך, והרבי בירכו. לאחר זמן קצר התעשר האיש, וכך יכול היה לקיים את הבטחתו. הרבי אמר אז, שבעת ההבטחה אכן לא היה הדבר לפי יכולתו; אך עצם ההחלטה הטובה פתחה עבורו למעלה 'צינורות חדשים' של שפע ברכה והצלחה.

הווי אומר: כשיהודי יוצא ממגבלותיו, ולמרות עניותו משתדל יותר מכפי יכולתו למען כפרתו של חברו העשיר - נפתחים לפניו 'צינורות חדשים' של ברכה והצלחה, כדי שיוכל לקיים את החלטתו הטובה מתוך עשירות.

(לקוטי שיחות כרך כז עמ' 105-106)

ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם (יד, לד)

מדוע לא באו דיני נגעי בתים בסוף פרשת תזריע, בהמשך לדיני נגעי אדם ובגדים? וגם: בנגעי אדם ובגדים באו דיני טומאתם בפרשת תזריע, ודיני טהרתם - בפרשתנו; ואילו בנגעי בתים נאמרו הן דיני טומאתם והן דיני טהרתם בפרשה אחת (בפרשתנו)? ויש לומר:

טומאת צרעת היא טומאה חמורה ביותר, ועד כדי כך שהמצורע יושב חוץ לשלוש מחנות, הוא מושלל ומורחק ממקום הטהרה ואין 'אפשרות' לטהרתו. מובן אפוא שטהרת המצורע היא בגדר חידוש (שנוצר בכוחו של הכהן הגדול). והדבר נרמז בכך שדיני נגעי אדם ובגדים מופיעים בפרשה אחת ואילו סדר טהרתם מופיע בפרשה אחרת - לפנינו שני דברים מנוגדים שאינם יכולים 'לבוא' יחד.

אך בנגעי בתים מתגלה טומאת צרעת כפי שהיא מצד למעלה, היינו שהנגע אינו בא אלא לשם טהרת המצורע (מעוון לשון הרע) והתעלותו הרוחנית (ומשום כך הביאו נגעי בתים דווקא לחשיפת המטמוניות, כפירוש רש"י). שכן הבית, שהוא 'מקיף הרחוק' (בניגוד לבגד שהוא 'מקיף הקרוב'), מסמל את יחידה שבנפש ה'מטמוניות' שבנפש; ומצד בחינת היחידה, שהיא 'יחידה לייחודך', נרגשת תוכנה של טומאת צרעת כפי שהיא מצד למעלה.

ולכן א) פרשת נגעי בתים באה בהמשך לסדר טהרת המצורע. ב) אין הפסק בין דיני נגעי בתים לבין סדר טהרתם.

(לקוטי שיחות כרך כז, עמ' 107; 114-115)

ונתן את הבית... והוציא אל מחוץ לעיר (יד, מה)

ונתן את הבית: וביתא דנא סתריה (חורבן בית-המקדש). והוציא אל מחוץ לעיר: ועמא הגליה לבבל (מדרש רבה)

רש"י פירש לעיל (פסוק לד) שנגעי בתים הביאו לידי גילוי מטמוניות של זהב. כלומר: כשקורה דבר מצער, אירוע שגורם ל'ניתוץ הבית' (גילת מנוחת הנפש), אין ספק שהדבר לא בא אלא כדי להוסיף טובה וברכה, לגלות את הטוב הטמון אצל האדם.

והוא הדין לחורבן הבית וגלות עמנו: מטרת הגלות היא לגלות את ה'מטמוניות' שבאדם, האוצרות הרוחניים הנפלאים שבאדם כל הנשמות יתברך נתן בתוך כל נפש יהודית, וכן לגלות את ה'מטמוניות' שמסביבו - הניצוצות הקדושים הטמונים ב'חלקו בעולם'.

וגילוי ה'מטמוניות' כמדורשו מביא ל'מטמוניות' כפשוטו, לשפע רב של כסף וזהב גשמיים.

(לקוטי שיחות כרך כב, עמ' 197)

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי

ד' ניסן

אין אומרים 'אב הרחמים' לפני מוסף ו'צדקתך'
במנחה - כבכל שבת שאין אומרים בה תחנון.

תקופת ניסן - בשעה 5:39 אחה"צ¹.

יום שישי

יום הבהיר י"א בניסן

שבת-קודש פרשת מצורע²,

ה' בניסן

יום הולדת את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בשנת
תרס"ב, דור שביעי לנשיאי חב"ד (משנת תש"י
ואילך. קבלת הנשיאות בשלמות מיו"ד שבת
תשי"א). התחלת שנת המאה ועשר להולדתו.
יום התועדות. היום מתחילים לומר מזמור
ק"י. לאחר אמירת המזמור של הרבי אומרים את
המזמור המתאים לכל אחד, לפי מספר שנותיו³.
בקריאת שמו"ת, קוראים הן את ההפטרה
לפרשת השבוע (אחרי - 'הלוא כבני כושיים') והן
את ההפטרה דשבת הגדול ('וערכה' - אף שאינה
נאמרת כלל השנה למנהגנו!)⁴.

1) ראה שו"ע אדה"ז סי' תנה סט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו
בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקרר] בשעת
התקופה (ומעט אח"כ מותר - ראה שו"ע רבינו סי' רו סי"ד).
[וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה]. וכן הובא ברמ"א
יו"ד קטז סי"ה, וצ"ע בשו"ע רבינו, חו"מ הל' שמירת גוף
ונפש סי"ד (במהדורת קה"ת תש"כ ואילך, חלק ה-ו עמ' 1773.
במהדורה החדשה כרך ו' עמ' קמב), הביא כמה דברים מהרמ"א
שם בקשר לשתית מים והשמיט עניין זה. פרטים בזהירות זו
נלקטו בס' 'שמירת הגוף והנפש' סי' מז. ה'תקופות' צוינו בלוח
'היום יום' בעמוד שלפני התחלת ה'לוח' עצמו, ובלוח כולל-
חב"ד מופיעות תמיד בתחילת החודשים המתאימים.

בלוחות מופיעה השעה 6:00, והשעה האמורה בפנים היא
בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר', ע"פ הנהוג בפועל ע"פ חצות
האמצעי, ראה שערי ה' ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא.

2) כמה שינויים עברו על קריאת שם זה בדברי רבותינו: (א)
"כ"ק מו"ח אדמו"ר היה משתמט מלהכיר את שם הפרשה
[מצורע]. בספרים שונים היא נקראת "פרשת טהרה" [וכן הורה
הרבי לועד כתיבת ס'ת לילדי ישראל, לכתוב בתעודת לילדים
שזכו באות בפרשה זו], אבל... [הוא] בכלל לא רצה לקרואה
בשם כלשהו, אלא לכל היותר כתב או אמר את היום בחודש
וכדומה" (לקוטי-שיחות ח"א עמ' 239). (ב) מאוחר יותר אמר
הרבי: בדורות האחרונים, מנהג ישראל (טור ושו"ע או"ח סי'
תכה [וכן נדפס בלקוטי-תורה, היום-יום, לקוטי-שיחות
ועוד]) לקרואה בשם זה (לקוטי-שיחות ח"ז עמ' 1100), והסביר

הטעם: מכיוון שקרוב כבר הגילוי ד'אתהפכא חשוכא לנהורא',
לעשות מ'מצורע' - תורה, "תורת המצורע" (שם עמ' 103). (ג)
מאוחר יותר הוסיף, ששם זה רומז שכבר מרגישים קרוב לביאת
משיח-צדקנו, שנקרא בשם זה (ישעיה נג,ד. סנהדרין צח,א-ב.
לקוטי-שיחות חכ"ב עמ' 79, וביותר בספר-השיחות תנש"א
ח"ב עמ' 490 ואילך, עיי"ש).

3) ראה אג"ק כרך טו עמ' קפו - שערי ה' ומנהג או"ח ח"א
סו"ס קג (ואג"ק שם עמ' רלד - שערי ה' ומנהג שם ס"ע
קצא).

4) רשימת היומן' ס"ע שצז.

שואלין ודורשיין בהלכות הפסח (ב)

אצל כל הרבנים שיעשו זאת.

הידורים⁴

* אין אוכלים מצות מכונה, ואין נותנים אותן אפילו לילדים⁵.

* נזהרים ביותר ממצה שרויה. ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד ואחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במי־פירור], שמא תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא יפלו מפירורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות שמים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל בו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה]⁶.

מצד החינוך - גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרויה⁷.

מכירת חמץ: נכון להפיץ שטר־מכירה קצר שיוכלו לצרפו לשטר הכללי, או ייפוי־כוח מתאים לכל המקומות שבהם נמצאים חמץ וכלי־חמץ¹. יש לצרף לעניין זה גם אנשים שעלולים ליטול חלילה מן החמץ בפסח².

יש לדאוג למכירת חמץ ב'ערב קבלן' דווקא, כדעת כ"ק אדמו"ר הזקן³, ולהשתדל בדרכי נועם

(1) אג"ק כרך כ עמ' קפז.

(2) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' קד.

ושם (כדי להפיס דעת המערער): מובן שיהירו את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה (1) פשיטא כמה מהנ"ל לא יעשו זה. (2) גם בנוגע להנחשדים - ודאי כוודאיות התיקון - לא הווי. (3) אפילו בנוגע להנוטל - לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמוה"ז סי' תמח סעיפים יגיד] כי אם גזול הוא מה שנוטל ותו לא מיד. (4) אפילו להאומר "א"ה: ראה שו"ת משנה־שכיר ח"ב סי' קיח] דבטלה המכירה - י"ל דזהו מכאן ולהבא - וניצל מאיסור בלי־ראיה ובל־ימצא עד שעה זו. ולאו שאין בו מעשה - לכמה דיעות אין לוקין עליו אף בעשה מעשה [לעבור עליו].

(5) אפילו למאן־דאמר דלוקין עליו - צ"ע מה מכריע: כל שמונת ימי הפסח באיסור דבלי־ראיה ובל־ימצא אלא באופן שאין לוקין - או זמן קצר יותר, אלא שרגע אחד - רגע ביטול הקנייה - קאי בלאו דלוקין עליו. (6) אפילו אס־תימצא־לומר דבטלה המכירה למפרע - הנה אדרבה לפי זה יש לומר שאין כאן מעשה ואין לוקין על זה, כי מעולם לא היתה כאן מכירה, ואין מקום לקנייה בתוך חג הפסח.

ולבסוף, ע"פ הוראותיו ותיקוניו של הרבי, וכדי שיהא נכון לכל הדעות, נוסף הנוסח דלהלן לשטר המכירה:

"ישראל המוכר או בא כוחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים".

(3) בסידורו - נדפס בשו"ע שלו סוף הל' פסח עמ' 1120, וביאורו מבעהמ"ח שער הכולל להלן שם עמ' 1399. וראה 'המועדים בהלכה' עמ' רנא, ובארוכה בספר 'מכירת חמץ בערב קבלן' להרה"ג ריי"צ שי' בלינוב, וכן בקונטרס 'מכירת חמץ לפי תקנת רבותינו' להרה"ג רש"ב שי' לוין, הנדפס בסו"ס 'תיקוני מקוואות' שלו, ברקלין תשנ"ח.

(4) ברשימות, חוברת לח עמ' 9, איתא: "כ"ק אדנ"ע היה אומר, שאין לנהוג בהידורים בחג המצות - הטעם שלא יחול בקבלה בנדר. כ"ק מ"ח אד"ש". ולא נתפרש, הלא רבותינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שיהיה 'בלי נדר'.

(5) 'תורת־מנחם - התוועדיות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט"לא על היחס למצות מכונה.

(6) ספר־המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים - ע"פ 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מט,מח.

(המכניסים מצה ישנה לתנור לחממה כדי להחזיר טרייותה - אין בזה חשש 'שרוייה').

(7) 'התוועדיות' תשמ"ח ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הנ"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה. ואף בנושא קטניות, אף שאדה"ז (תנג ס"ג) מזכירו רק כמנהג, מסתבר שעדיף להאכילם 'שרויה' שהחשש בו רחוק ורק ממידת חסידות (והרי באחש"פ מקילין בזה), על פני קטניות שהמנהג ברור לאיסור (כך פסק ונהג בביתו הרה"ח ר' אברהם־צבי הכהן ע"ה מירושלים ת"ו. וכנראה שיש מרבני אנ"ש כיום

* נזהרים משתיית יי"ש בפסח.⁸

* כשהסירו את החותמות מבקבוקי היין, נזהרו שה'פותחן' (שבאמצעותו פותחים את הבקבוק) לא ייגע ביין עצמו.⁹

* הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא שטפו את הביצים לפני פסח.¹⁰

* זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לחרוסת (וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל) מחשש תערובת חמץ.¹¹

* רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו".¹² נזהרים לאכול רק בבית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.

* הצמח-צדק אסר אכילת צנון בפסח, ללא מתן טעם.¹³

* רבותינו היו אוכלים דגים בפסח.¹⁴

* כנראה, הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל בכלל, הקלו בזה גם רבותינו).¹⁵

* הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח.¹⁶

* בין כלי הפסח של רבותינו נשיאינו היו גם צלחות עם פסי זהב בשפתן.¹⁷

* אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל מוצרי חמץ.¹⁸

* בדבר 'דירת פסח' או מטבח מיוחד לפסח - "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן".¹⁹

* אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר-כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על-ידי התרת-נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט.²⁰

* יש המניחים בד וכדומה בראש הברז, לסינון המים, וראה בהערה.²¹

* בס' 'תשבי' ועוד מובא, שיש הנמנעים מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב ואמר: לא כדאי להזכירו בפסח.²²

* אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל (ומאפה)

אדמו"ר מהורי"צ - מובא בעמ' מז.

16) מפי הרה"ח בנימין שיל' קליין (תשורה, נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29). וי"א שגם אדמו"ר מהורש"ב ואדמו"ר מהורי"צ אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז אות ו ועמ' נג אות י.

17) 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע נט, מהרה"ח ר' רפאל-נחמן הכהן ע"ה בשם הרה"ח ר' שאול-דוב זיסליץ ע"ה.

18) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מהרה"ח ר' יעקב לנדא ע"ה.
19) לקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 204 בהערה. ומציין שם ל'דרכי חיים ושלום' ה'ל' פסח סיל' תקעב, שבעל המנחת-אלעזר נהג כן (וע' ס' 'מהר"ל' - מנהגים' הוצאת מכון ירושלים עמ' תרל"ו אות צז).

20) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נו. ויש מאנ"ש הנהגים בזה גם כיום.

21) כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת ה'סדר', אירע שהעיר לכך את תשומת ליבם של האחראים, וכן העיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסגרת שלא ייכנסו בה עניינים בלתי רצויים. אמנם הרב טובי' שיל' זילברשטרומ מסר שהדבר אירע כמה פעמים, ומשמעות הדברים היתה להיפך - שהרבי אינו גורס הידור זה, ורק אם עושים כך, יש לבדוק זאת לעיתים קרובות.

22) מליל-הסדר תשל"ט, 'התקשרות' גיליון לח עמ' 13, 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו בטעות שהוא 'קניידלאך' - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז. (וראה סיפור זה גם ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 44 ועמ' 158).

הסוברים אחרת, וצ"ע אם יש לדעתם מקור נאמן. וראה בשו"ת קנייתורה ח"ב סי' פ. פרדס-חב"ד גיליון 17 עמ' 175).

8) לחששות שבוה, ראה שו"ע אדמוה"ו סיל' תנא, מד. שו"ת הצמח-צדק או"ח ס"ו"ס נא. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרותו - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נד וש"י, ושם בעמ' 9) שלא נזהרו בהנאה ממנו.

10) לקוטי-דיבורים עמ' 846.

11) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מליקוטי-סיפורים עמ' רסא. ומביא שם שכ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע הקפיד על הבחורים בליובאוויטש שהידרו לרחוץ. בזמננו יש החוששים לכוהל בסימון שע"ג הביצים, ומשווקים במיוחד בלא סימון.

12) ספר-המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המד"א דכפר-חב"ד בנידון ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 64).

13) 'היום-יום' עמ' מז. ספר-המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לגרום הרגשת אי-נוחות למישהו ולהביאו לבטל הידוריו, אבל ודאי שיש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר-השיחות תש"ה עמ' 91 ועוד. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סז, וש"נ.

14) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סב. לגבי שום, אין מנהגנו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בס' שבח-המועדים תשנ"ג עמ' 195).

15) שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

16) שם עמ' נג, ששתה במקומו חלב מהול במים חמים. יש שסיפרו מפי המשב"ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שנחסה בבית. ב'אוצר' בעמ' ה"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל

הדומים למאכלי חמץ²³.

* לפני פסח מבשלים ומסננים בכר את הסוכר המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו. יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם, ואינם אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה לרבים²⁴.

* נוהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה²⁵.

* אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה²⁶, ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים בה לחיתוך מאכלים.

* נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג') בפסח²⁷.

במפה בין מצה למצה²⁸.

זרוע:

נוהגים לצלות את הזרוע, ויש לעשות זאת קודם יום-טוב. שכח ולא צלה מערב יום-טוב, אסור לו לצלותה ביום-טוב עצמו (מכיוון שאין מנהגנו לאוכלה אף ביום המחרת)²⁹, ויניח במקומה בשר מבושל³⁰.

נוהגים לקחת חלק מצוואר עוף. כמורכך מדקדקים שלא לאכול את הזרוע אחר-כך³¹ - כל זה הרחקה שלא יהיה כל דמיון לקרבן הפסח. ומטעם זה הנה כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע היה מסיר כמעט³² את כל הבשר מעל עצמות הזרוע, וכן נהג גם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע³³.

ביצה:

מבושלת עד שתתקשה. אם לא בישלנה לפני החג, אפשר לבשלה בליל החג.

הרבי היה מדקדק שלא תישבר קליפת הביצה, אף שטורח היה לו להעמידה במקומה על-גבי המצות כשהיא בשלמותה.

מרור:

נוהגים לקחת חסה³⁴ [כך שמה גם בארמית,

ההכנות לסדר

מצות:

לא לשכוח לוודא שהפרישו 'חלה' מן המצות, ואם לאו - להפריש.

יש לברור אותן מחשש נפוחות וכפולות.

יש להכין מצות בכמות מספקת בעבור כל המסובים. שלוש מצות שלמות בקערה של עורך הסדר (וכל משתתף מבר-מצווה ומעלה), וכן מצות נוספות (שהיו בהישג-יד לקראת קיום מצוותן) בעבור כל המסובים למצוות אכילת מצה, כורך ואפיקומן.

עבור הסדר נוהגים לקחת מצות כפופות - בית קיבול, שזוהו עניין 'כלי' האמיתי. ונוהגים להפריד

23 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד.

24 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שז. וראה בארוכה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נ ואילך. ושם, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר שאינו אוהב שמחקים אותו בזה.

25 בס' 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ס (ללא ציון מקור) כתב שיש הקולפים ואוכלים את המאכל. ולעניין כלי, כתב שנמנעים משימוש בו אף בדיעבד באותה שנה.

26 למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וי"א שגם חסה אין אוכלים מחוץ למרור וכורך בלילה הסדר.

27 שם עמ' סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא עיבוד הבעיה היא האנונים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעיה לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקוזה וחומרי-טעם, שעלולים להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

28 ספר-המנהגים. וראה הביאור בזה בהגדה של פסח עם ביאורי הרבי.

29 שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סכ"א.

30 כף-החיים שם ס"ק סג.

31 מנהג מדינותינו שלא לאכול צלי בליל פסח (שו"ע אדמוה"ז סי' תעו ס"א), וכאן משמע שמדקדקים שלא לאוכלה כלל גם בימים שלאחר מכן, כהאוסרים שהובאו בכף-החיים שם ס"ק ב.

32 אבל מעט בשר צריך להשאיר עליה, שכן עצם ללא בשר אינה נקראת 'תבשיל', שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סכ"ב. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מסיר לפעמים אף את החוט הפנימי שבחלל הגרגרת - 'אוצר מנהגי חב"ד', ניסן-סיוון, עמ' קל.

33 ספר-השיחות תש"ב עמ' 93.

34 'מצווה לחזור [=לחזר] אחר חזרת... ואף-על-פי שהחזרת אין בה מרירות, מכל מקום כשהיא שוהה בקרקע, מתקשה הקלח שלה ונעשה מר מאוד, ומפני כך היא נקראת מרור, ומצווה לחזור אחריה אף כשהיא מתוקה... זכר למה שמררו המצרים את חיי אבותינו... בתחילה בפה-רך... ולבסוף מררו חייהם בעבודה קשה...' (שו"ע אדמוה"ז סי' תעג ס"ל). ולעיל בסכ"ג מביא שיוצאים בין השאר גם בתמכא שקורין קריי"ן. ובסכ"ח שמצטרפים זה עם זה לכזית.

מקפידים להשתמש בחסה מסוג 'רומינה', אולי על-פי מש"כ בס' שיעורי-תורה עמ' קצו שעדיף לקחת "מין הארוך"

על-ידי שמניה מקצתה לתוך התחתית של כוס היין, אף-על-פי שבכורך לא טובלים בהרוסת את המרור אלא מניה קצת מההרוסת היבשה שבקערה על המרור ומנערה ממנו³⁹.

כרפס:

ראשיית-יבנות: ס'פּרָךְ, כלומר שישים ריבוא עברו עבודת-פּרָךְ⁴⁰. ואנו נוהגים לקחת בצל (או תפוח-אדמה)⁴¹.

(39) 'התוועדותיות' תשמ"ו ח"ג עמ' 181. ספר המנהגים.
 (40) אבודרהם, מהרי"ל - 'ליקוטי טעמים ומנהגים' לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.
 (41) ביומן ניסן תרצ"ה (רשימות היומן' עמ' רעד. 'רשימות' חוב' צ עמ' 14), כתב הרבי: "לכרפס - היו לוקחים בצל, ורק אח"כ כשנחלשו הדורות, לקחו (הנשים, 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קלא. 'אוצר' עמ' קלד) תפוחי אדמה, אבל אדמו"ר מהר"ש לא היה שבע רצון מזה".
 ולהעיר שב'אוצר' שם ציין לערוך-השולחן ומעדני-שמואל, וכן מציינים לחיי-אדם ו'יסוד ושורש העבודה' שנהגו בבצל, ואכן גם בס"ד רה ס"ד פסק ערוך-השולחן שם כדעת שו"ע רבינו שם ס"א, שהבצלים טובים לאכילה [=ללא פת] ומברכים עליהם 'אדמה', ואכן מספרים שכך נהגו ברוסיה, אך במשנ"ב שם ס"ק ה כתב (מהשע"ת ס"ק ב) ש"במדינותינו [וכ"כ בשו"ת אג"מ או"ח ח"א סי' סד על 'מדינותינו' דהיום, ובהגדת 'קול דודי' בשמו. מאידך בהערות הגר"מ אליהו לס' וזאת-הברכה עמ' 361 פסק שבצל חי שאינו חריף ברכתו בפה"א] לעולם אין דרך בני אדם לאכול שומים ובצלים חיים אף כשהם רכים", ובסדר ברה"נ (פ"ו ה"ד, עיי"ש בביאור הרב גרין, וכן בלוח ברה"נ פ"ט ה"א) פסק רבינו שאם הבצלים ראויים לאכילה בפני עצמם, אף אם רוב בני אדם אוכלים אותם רק עם פת - מברכים עליהם בפ"ע בפה"א. משמע שאם גם המיעוט אינו אוכלם בפ"ע, ברכתם שהכול. אבל לפי הנ"ל כנראה גם בימינו יש מיעוט שאוכלם חיים (וא"צ לסמוך על הח"י סי' תעה ס"ק טז, שאף אם אינו ראוי מברך על המרור בפה"א, שהרי בשו"ע רבינו שם סכ"ג לא פסק כן).

ובלשון המשנה 'חזרת' ותמכא [כך שמה בלשון המשנה, לפי הזיהוי במסורת אשכנז, ובימינו נקראת בארה"ק בטעות בשם 'חזרת'] שניהם יחד - הן למרור והן לכורך. את טחינת או גירור ה'חריין' יש לעשות לפני החג (ולסגור היטב בכלי).

עדיף להשתמש בחסה מגידול נקי מחרקים, הטעונה רק השריה קלה במי סבון ושטיפה. חסה רגילה - גם הקלחים - טעונה בדיקה היטב מן החרקים, וכבר ציינו שעדיף שלא להשתמש בחומץ או מלח [מלבד הזיהיות מ'כבוש'³⁵, הבעיה היא שבריכוז גדול מדי החרקים המוצצים מתים ונשארים בתוך העלה] אלא בנוזל לשטיפת כלים, בריכוז הרגיל, ולשטוף כל פינה היטב בעזרת 'ליפה' עדינה (הרבי לא אכל קלחים)³⁶.

חרוסת:

רסק פירות עבה, זכר לטיט. נעשה מפירות שנמשלה בהן 'כנסת ישראל'³⁷, וצריך לתת בתוכה תבלין הרומה לתבן כגון קינמון וזנגביל, אך "מכמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון מחשש תערובת חמץ, רק תפוחים אגסים ואגוזים". צריך שתהיה בה חמיצות כלשהי, זכר שהיו משעבדים בישראל עד שהיו שיניהם קהות; ומרככים אותה ביין אדום, זכר למכת-דם³⁸. החרוסת שבקערת הרבי יבשה, וריכוכה ביין נעשה רק לפני אכילת "מרור",

דווקא. וראה נטעי-גבריאל - פסח ח"ב פנ"ד ס"י.
 (35) כיוון שאין יוצאין ידי חובה במרור כשהוא כבוש, ושיעור 'כבישה' בציר או בחומץ הוא "שיתננו על האש וירתח" (שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סכ"ג), וזה ייתכן לפעמים אפילו בשתיים-שלוש דקות.
 (36) ומציינים בזה למג"א סי' תעג ס"ק יא. אך במצב הנתון ודאי עדיף להשתמש בהם.
 (37) שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סל"ב-ג.
 (38) צריך לרככה, כיוון ש'טיבול' ייתכן רק בנוזל.

לזכות
 אנשי החסד הדגולים
 הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש